duiding

Ruimte voor landbouw?

duiding

11 JULI 2011 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:53

Lees meer over:
Dossier

Na de stedelijke gebieden en poorten zet Vlaanderen voortaan in op de verdere afbakening van de landbouw-, natuur- en bosgebieden. Hoe verloopt dat proces, waarbij overigens voor elke hectare extra natuur of bos ook zes hectare landbouw wordt afgebakend? En hoe ondersteunt het flankerend beleid de betrokken landbouwers?

Garanties bieden aan de boeren en meer natuur en bos creëren, dat is de uitdaging waar het ruimtelijk beleid in Vlaanderen vandaag voor staat. De grondslag hiervoor is het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV), dat in 1997 werd goedgekeurd. Toen besliste de Vlaamse regering om de open ruimte in het buitengebied maximaal voor landbouw, natuur en bos te reserveren. Het RSV bepaalt dat er 750.000 hectare voor landbouw behouden blijft en dat de oppervlakte natuur en bos zal toenemen tot 150.000 hectare voor natuur en 53.000 hectare voor bos.

Min 40.000 hectare

ruimtelijke ordening1.jp

Minder bekend dan het getal 750.000, is dat die oppervlakte een afname impliceert van het voormalig ingekleurde landbouwgebied op de gewestplannen met 56.000 hectare en een toename met respectievelijk 38.000 en 10.000 hectare voor natuur en bos. De resterende 7.000 hectare gaat naar industrie en recreatie.

Dat klinkt bedreigender dan het is: volgens het Landbouwrapport 2010 hebben de professionele land- en tuinbouwers in Vlaanderen momenteel een oppervlakte van 620.000 hectare in gebruik. In totaal is er nog altijd 789.000 hectare als agrarisch gebied bestemd in Vlaanderen. Een stuk meer dus dan de beoogde 750.000 hectare,

wat betekent dat er op termijn nog 39.000 hectare landbouwgebied moet verdwijnen.

Lees ook:

Bebouwing en verpaarding als bedreiging

De Vlaamse regering herbevestigde ondertussen 540.000 hectare agrarisch gebied op de bestaande gewestplannen. Voor die gebieden is er in principe geen discussie meer: die blijven zeker behouden als landbouwgebied en worden niet omgezet naar natuur of bos.

Ook de doelstellingen voor natuur en bos zijn verre van gerealiseerd: tussen 1994 en 2010 werd amper 30 procent van de beoogde uitbreiding voor natuur en bos een feit. Na de goedkeuring van het RSV concentreerde de Vlaamse regering zich in eerste instantie op de afbakening van stedelijke gebieden en toegangspoorten. Pas in 2003 werd de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) opgestart. Vandaag draait dit luik op volle toeren, nadat de Vlaamse Regering in 2010 een nieuw plan van aanpak voor de verdere uitvoering van deze afbakening goedkeurde.

Groen stedengewest

Het RSV gaat uit van de constatering dat de scheiding tussen stad en platteland vervaagt. Het wil de trend van lintbebouwing en versnippering omkeren door het stedelijk weefsel te herwaarderen en de open ruimte zo veel mogelijk te vrijwaren. Bestaande ecotopen of natuurgebieden moeten daartoe worden behouden, uitgebreid en beter op elkaar aangesloten.

ruimtelijke ordening2.bmp

In het kader van Vlaanderen In Actie streeft de Vlaamse Regering ernaar om Vlaanderen tot een groen stedengewest uit te bouwen: in en tussen de verstedelijkte zones zal er daarbij veel aandacht blijven gaan naar een kwaliteitsvolle open ruimte voor landbouw, natuur en bos die essentiële diensten - zoals voedselvoorziening, waterberging, filter- of zuiveringsruimte voor vervuilde lucht - levert.

Tussen 2004 en 2009 is voor de 13 buitengebiedregio's in Vlaanderen (zie kaart) een gebiedsdekkende ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos goedgekeurd. Die kwam tot stand in nauw overleg met de lokale actoren en vormt voor de komende jaren de basis voor het uitwerken van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) die de

bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Lees ook:
"We zitten op een smeltende ijsberg"

Inmiddels zijn er een 15-tal RUP's opgesteld. Om alle resterende gebieden effectief af te werken, zullen nog enkele honderden RUP's nodig zijn. De afbakening blijft dus een werk van lange adem, hoewel het regeerakkoord 2009-2014 en diverse beleidsnota's stellen dat het de ambitie blijft om alle gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur af te bakenen.

Nieuwe methodiek

Om de procedure te versnellen, is in 2010 een coördinatieplatform opgericht met vertegenwoordigers van kabinetten, administraties en natuur- en landbouworganisaties. Het platform waakt erover dat de doelen voor landbouw, natuur en bos gelijktijdig worden gerealiseerd. Voor elke extra hectare natuur of bos moet over alle RUP's heen ook 6 hectare landbouwgebied worden afgebakend.

Ook controleert het of de ruimtelijke afbakening strookt met strategische beleidsdoelstellingen zoals duurzaam waterbeheer of het Europese Natura 2000. Ieder jaar bundelt het platform de op te starten RUP's in een gebiedsgericht programma. Bedoeling is de prioriteiten, middelen, acties en instrumenten van landinrichting, natuur- en bosbeleid, en erfgoed- of waterbeleid maximaal op elkaar af te stemmen.

Terwijl vroeger de maatschappelijke discussie pas startte op het moment dat een planwijziging op de regeringstafel lag, hanteert men nu een nieuwe werkwijze. Hierin staan een breed voortraject, participatie van belanghebbenden in een vroeg stadium, tussentijdse politieke besluitvorming en administratieoverschrijdende samenwerking centraal.

Samen in bad

De belangrijkste wijziging is dat alle actoren veel vroeger bij het proces worden betrokken en mee in bad moeten. Dat begint al in de agenderingsfase, waarin men beslist welke regio's wanneer worden aangepakt. Op basis daarvan keurt het coördinatieplatform een zogenaamd gebiedsgericht programma goed, met de acties die het komende jaar zullen starten.

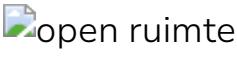
Daarna verzamelt het planningsteam van de Vlaamse overheid alle gebiedsspecifieke wensen, vragen en suggesties van lokale besturen en middenveldorganisaties. Die worden gebundeld in een procesnota, waarin ook het verdere overleg- en inspraakproces wordt beschreven. Zodra die nota op tafel ligt, start de planvormingsfase, waarin men over specifieke thema's, knelpunten of deelgebieden overlegt. In deze fase voert men onder meer een landbouweconomische evaluatie en de toetsen voor water, natuur en erfgoed uit.

Flankerend beleid

Om bestemmingswijzigingen zo verteerbaar mogelijk te maken, zijn voor getroffen landbouwers verschillende maatregelen uitgewerkt. Er is de grondenbank, die tracht om de betrokkenen nieuwe percelen aan te bieden maar met een beperkt aanbod kampt. Sinds 2009 is er ook een compensatieregeling voor gebruikers- en kapitaalschade.

Lees ook:
Flankerend beleid over de grens

In het kader van het Sigmaplan is recent een pachtaanvaardingsvergoeding in het leven geroepen om meer gronden beschikbaar te maken voor de beroepslandbouw. Om eigenaars te stimuleren landbouwgrond aan landbouwers te verpachten, krijgt de eigenaar een extra stimulans van maximaal 20 procent van de verkoopwaarde om de grond te verpachten.

Momenteel wordt ook een decreet landinrichting voorbereid dat een aantal nieuwe projectspecifieke mogelijkheden moet bieden voor de ondersteuning van de verschillende functies van de open ruimte. Bestaande instrumenten die momenteel in het kader van ruilverkavelingen en natuurinrichtingen worden ingezet, kunnen hierdoor flexibeler wordt ingezet. Een voorbeeld hiervan zijn herverkavelingen uit kracht van wet en in der minne en vergoedingen voor waardeverlies.

Het decreet biedt ook nieuwe mogelijkheden zoals projectmatige beheerovereenkomsten op maat van een gebied. Volgens de vooropgestelde planning zal de Vlaamse regering het nieuwe decreet op de Landinrichting eind 2011 goedkeuren. Daarna moeten bepaalde onderdelen nog verder uitgewerkt worden vooraleer ze operationeel zijn.

Als laatste piste onderzoekt de Vlaamse overheid ook hoe ze bij herbestemmingen meer en meer overgangstrajecten kunnen introduceren, waarbij bijvoorbeeld de mestwetgeving niet van het ene jaar op het andere moet worden toegepast voor percelen die op termijn een andere bestemming krijgen.

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen
Crafted by Brigada